

TÜTÜN MAMULLERİ PAKETLERİNDEKİ RESİMLİ UYARILARIN ÜLKEMİZ VE DÜNYA UYGULAMALARI

Sebahattin KUŞ
Tütün ve Alkol Piyasası
Düzenleme Kurumu Uzmanı
sebahattin.kus@tapdk.gov.tr

1. Genel Bakış

Kamuoyunda resimli sağlık uyarılar olarak da bilinen tütün mamulleri paketlerindeki birleşik uyarı uygulaması ülkemizde 1 Mayıs 2010 tarihi itibariyle başlamış bulunmaktadır.

Başlangıçta, 2005 yılında yürürlüğe giren yönetmelik kapsamında, tütün mamulleri paketleri üzerinde sağlık uyarıları metin şeklinde sadece yazılı olarak uygulamaya konulmuştur. Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte, ağızdan kullanım için tütünler ve diğer dumansız tütün mamulleri dışında kalan tüm tütün mamulleri birim paketinin üzerinde, açıkça görülebilir ve rahatça okunabilir şekilde devamlı surette olmak üzere "Yasal uyarı: Sağlığa zararlıdır" ana uyarısı yer alacağı hükmü ile aynı paket üzerinde 1/1/2006 tarihinden itibaren de, "Sigara/Tütün içmek öldürür" veya "Sigara/Tütün içmek öldürebilir" ile "Sigara/Tütün içmek size ve çevrenizdekilere ciddi zararlar verir" şeklindeki iki genel uyarıdan biri ve yönetmelik ekinde tanımlanan ek uyarılardan biri bulunacağı hükümleri bugüne kadar uygulanmıştır.

İzleyen yıllarda dünyadaki gelişmeler neticesinde, birçok ülkede tütün mamulleri paketleri üzerindeki yazılı sağlık uyarılarına ek olarak resimli sağlık uyarıları da eklenmiştir. Hem yazılı hem de resimli sağlık uyarıları "birleşik uyarılar" ifadesi ile tanımlanmıştır. Mevzuatımızda ise birleşik uyarılar, Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ekinde yer alan ek uyarılardaki metinler ile bu metinlere karşılık gelen ve kaynak listede yer alan metin, fotoğraf, çizim veya resimlerden oluşan uyarılar olarak tanımlanmaktadır.

2. Ülkemizde Birleşik Uyarılara Geçiş Süreci

2.1. Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi Hükümleri

Ülkemizde 1 Mayıs 2010 tarihinde uygulamaya konulan birleşik uyarılara geçişte, bugüne kadar geçen süreci özetleyerek konuya başlayalım. Dünyada birleşik uyarıların temeli, tütün kullanımının giderek artması ve dünya çapında insan sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşması nedeniyle bu duruma karşı geliştirilen ve bu konudaki ilk uluslararası anlaşma özelliğini taşıyan Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanan ve ülkemizle birlikte 200'e yakın ülke tarafından imzalanan "Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi (TKÇS)"nde atılmıştır. Sözleşmenin tütün mamullerinin paketlenmesi ve etiketlenmesine ilişkin 11 inci maddesinde;

1. Her bir Taraf, kendisi açısından işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonraki üç yıllık bir süre içinde, kendi ulusal kanunları doğrultusunda, aşağıdakilerin gerçekleştirilmesi için etkili önlemler alacak ve uygulayacaktır;

.....

(b) Tütün mamullerinin her bir paket ve ambalajında ve bu mamullerin dış paketleme ve etiketlerinde tütün kullanımının zararlı etkilerini anlatan ve diğer uygun mesajları veren sağlık uyarıları olmalıdır.

Bu uyarılar ve mesajlar:

- i. Yetkili ulusal otoritelerce onaylanmalıdır.*
- ii. Dönüşümlü olarak kullanılmalıdır.*
- iii. Büyük, açık, görülebilir ve okunabilir olmalıdır.*
- iv. Görünebilir alanın %50 veya daha fazlasında olabilir ancak %30'dan az olmamalıdır.*
- v. Resimler ya da şekiller halinde olabilir veya bunları içerebilir.”*

Hükümlerini içermektedir.

2.2. Ulusal Tütün Kontrol Programı Hükümleri

Söz konusu Milletlerarası Sözleşme kapsamında hazırlanan Ulusal Tütün Kontrol Programında “A.6.Ürün Kontrolü ve Tüketicinin Bilgilendirilmesi” başlığı altında;

“A.6.4.7. Üreticiler tarafından tütün mamullerinin piyasaya arz ambalajı üzerinde, tütün kullanımının zararlı etkilerini anlatan sağlık uyarılarının ve çarpıcı fotoğrafların yer almasını sağlayacak yasal düzenlemelerin uygulamaya konması, tütün konvansiyonuna işlerlik kazandırılması”

Hükmü ile birleşik uyarılar ulusal mevzuatımızda yerini almıştır.

2.3. Avrupa Birliği Mevzuatı Hükümleri

Avrupa Birliği mevzuatında yer alan 05/06/2001 tarihli 2001/37/EC sayılı Direktif, mevzuatımıza uyumlaştırılması kapsamında ulusal mevzuatımıza da girmiştir. Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin üye devletlerde tütün mamullerinin imalatı, sunumu ve satışı ile ilgili kanun, yönetmelik ve idari hükümlerin uyumlaştırılmasına yöneliktir.

Söz konusu Direktif'in 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası “... 31 Aralık 2002 tarihinden önce olmak koşuluyla Madde 10 (2)'de belirtilen prosedür uyarınca sigara içmenin sağlık üzerindeki etkilerini gösteren renkli fotoğrafların ve diğer şekillerin uygulanmasına dair kuralları iç piyasa hükümlerinin zarar görmemesi koşuluyla kabul edebilir.” hükmünü içermektedir.

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından Direktif'te yer alan bu hüküm çerçevesinde 05/09/2003 tarihinde “Tütün paketleri üzerinde renkli fotoğrafların ve diğer illüstrasyonların sağlık uyarıları olarak kullanımına ilişkin” 2003/641/EC numaralı Komisyon Kararı yayımlanarak tütün mamulleri paketleri üzerinde yer verilecek birleşik uyarılar (combined warning) tanımlanmış ve uygulanmasına yönelik hususlara yer verilmiştir.

Bu Kararın ardından 26/05/2005 (C2005-1452) ve 12/04/2006 (C2006-1502) tarihlerinde yayımladığı iki Karar ile de birleşik uyarılar ile bunların basımı için gerekli teknik ve görsel özellikler belirlenmiştir.

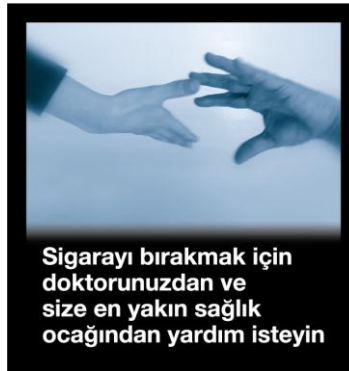
2.4. Birleşik Uyarılara İlişkin Yapılan Düzenleme

Birleşik uyarılara geçişteki diğer bir önemli düzenleme, 06/01/2005 tarihli ve 25692 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine Ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”tir. Temeli, Avrupa Birliği mevzuatında yer alan 05/06/2001 tarihli 2001/37/EC sayılı Direktifine dayanmakta olup direktifin uyumlaştırılması kapsamında ulusal mevzuatımız arasına girmiştir.

06/01/2005 tarihli ve 25692 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmelikte birleşik uyarılara ilişkin yapılan en son değişiklik 27/02/2010 tarihli ve 27506 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Yapılan önemli değişikliklerden bazıları aşağıda yer almaktadır;

- ✓ **Genel uyarılar** tütün mamulü birim paketinin en çok görülebilen geniş **dış arka yüzeyine** uygulanır. **Birleşik uyarılar** ise aynı tütün mamulü birim paketinin en çok görülebilen geniş **dış ön yüzeyine**, yüzeyin üst seviyesinden kapak açım ya da bandrol bitim noktasından başlamak üzere uygulanır.
- ✓ Üretici veya ithalatçı firma tarafından, genel uyarılar ile birleşik uyarıların kullanım sırası ve süresi dönüşümlü olarak her bir marka için belirlenerek Kuruma bildirilir. Kurum gerekli gördüğü takdirde kullanım sırasını ve süresini değiştirebilir.
- ✓ **Genel uyarı** ile dumansız tütün mamulleri için belirtilen uyarı, basılı olduğu birim tütün mamulü paketinin geniş dış yüzeyinin yüzde otuzunu (**%30'unu**) kaplamalıdır.
- ✓ Basılacak **birleşik uyarı** ise aynı tütün mamulünün diğer geniş dış yüzeyinin siyah sınır çizgileri ile birlikte yüzde altmışbeşini (**%65'ini**) kaplamalıdır.
- ✓ 1/5/2010 tarihinden önce üretilen, birim paket ve grupman ambalajlarında birleşik uyarılar bulunmayan tütün mamulleri en geç **30/6/2010** tarihine kadar piyasaya arz edilebilir ve **31/12/2010** tarihine kadar da piyasada bulunabilir.

2.5. Ülkemizde 1/5/2010 İtibariyle Uygulamaya Konulan Birleşik Uyarılar

**Çocukları koruyun:
Dumanınızı onlara
solutmayın**

**Sigarayı bırakmak
ölümcül kalp ve akciğer
hastalıkları riskini azaltır**

**Sigara içmek
ağrılı ve yavaş bir
ölüme neden olabilir**

**Sigara içenler
genç yaşta ölür**

**Sigara içmek
spermilere zarar vererek
doğurganlığı azaltır**

**Sigara içmek kan akışını
yavaşlatır ve cinsel
iktidarsızlığa neden olur**

**Sigara içmek
ölümcül akciğer
kanserine neden olur**

**Hamile iken
sigara içmek
bebeğe zarar verir**

**Sigara içmek damarları
tıkar, kalp krizine ve
felçlere neden olur**

**Sigara içmek cildin
erken yaşlanmasına
neden olur**

**Sigara dumanında benzen,
nitrozamin, formaldehit ve
hidrojensiyanit gibi kanser
yapıcı maddeler bulunur**

3. Birleşik Uyarıların Tütün Mamulü Kullanımına Etkileri

Dünya çapında birçok insan, tütün kullanımı ve tütün dumanına maruz kalmaktan dolayı hastalık ve erken ölümlere ilişkin riskler konusunda ne tam olarak bilgili ne de konuyu önemsemektedirler. Tütün mamulleri paketlerinde iyi tasarlanmış sağlık uyarıları ve mesajları tütün kullanımının sağlık üzerindeki etkileri konusunda kamu farkındalığını artırmak ve tütün

tüketimini azaltmada etkin olduğu konusunda uygun maliyetli bir araç olduğunu göstermiştir. Etkin sağlık uyarıları ve mesajları ve diğer tütün mamulü paketleme ve etiketleme tedbirleri tütün kontrolüne yönelik kapsamlı ve entegre bir yaklaşımın anahtar unsurlarıdır.

İyi tasarlanmış sağlık uyarıları ve mesajları sağlık risklerini bildirme konusunda ve tütün kullanımını azaltma konusunda bir dizi etkin tedbirin bir bölümüdür. Yapılan araştırmalar, sağlık uyarılarının ve mesajlarının etkinliğinin göze çarpmalarıyla arttığını göstermiştir. Küçük ve sadece metinden oluşan sağlık uyarılarına karşın resimli daha büyük uyarıların fark edilmesi, sağlık risklerini daha iyi iletmesi, daha fazla duygusal bir tepki uyandırması ve tütün kullanıcılarının tütün tüketimini bırakmak ve azaltmak için motivasyonlarını artırması daha fazla olasıdır. Daha büyük resimli uyarılar aynı zamanda etkilerini zaman içinde daha fazla devam ettirme ve özellikle okur-yazarlığı düşük popülasyonlarda, çocuk ve genç insanlar üzerinde sağlık üzerindeki etkilerini iletme konusunda muhtemelen daha fazla etkindir. Etkinliği güçlendiren diğer unsurlar, sağlık uyarı ve mesajlarını ana gösterim alanlarına yerleştirmeği kapsar ve bu ana gösterim alanlarının başında sadece siyah ve beyazdan çok renk kullanımı; aynı zamanda birden çok sağlık uyarı ve mesajlarının görünmesi ve sağlık uyarı ve mesajlarının belirli aralıklarla değiştirilmesi gelmektedir.¹

Büyük boyutlu ve resimli sağlık uyarılarının;

- Tüm yaş grupları arasındaki etkili olduğu,
- Fark edilebilirliklerinin büyüklükleri ile orantılı olduğu,
- Sigaranın sağlığa etkileri konusunda toplum duyarlılığını arttırdığı,
- Bırakmayı cesaretlendirici etki yaptığı,
- Okur-yazarlığı olmayan kişiler, çocuklar ve birçok dilin birlikte konuşulduğu ülkelerde kişilere ulaşmada önemli olduğu,
- Bölgesel farklılıkların olduğu kesimlerde sağlık ile ilgili bilgi veren birer araç olduğu,
- Sigaraların zararları konusunda yapılan tartışmalara katılımı cesaretlendirdiği ve bilgi verdiği,
- Tüketici davranışlarını değiştirmede metin uyarılarına göre daha etkili olduğu,
- Daha az sıklıkla içme, bırakmayı motive etme, bıraktıktan sonra tekrar başlama girişimlerini durdurmada başarılı olduğu,
- Gençleri sigara içmeye başlamaktan caydırdığı,
- Tüketicilerin gözünde eskimesinin ve yıpranmasının metin uyarılarına göre daha uzun zaman aldığı,
- Güçlü iletişimi vurguladığı,

---

¹ **WHO Framework Convention on Tobacco Control: Guidelines for implementation Articles 5.3, 8, 11 and 13.** World Health Organization 2009, s. 34.

- Kişisel inandırıcılığı ve ikna ediciliği arttırdığı,
- Farklı sosyal gruplar arasında da etkili olduğu,
- Duygusal etkiyi arttırdığı,
- Paketlerin cazibesini azalttığı,
- Mamulün tüketiciler gözündeki imajını azalttığı,

Tespit edilmiştir.

4. Birleşik Uyarılar İle Verilecek Mesajların İçeriği

Bir sağlık uyarı ve mesajları dizisini kullanmak, farklı sağlık uyarı ve mesajları farklı kişilerde etki gösterdiği için etkinin olabirliğini artırır. Sağlık uyarı ve mesajları, zararlı sağlık etkilerine ve tütün dumanına maruz kalma etkisine ek olarak, tütün kullanımıyla ilgili farklı konulara hitap etmelidir. Örneğin²;

- Sigarayı bırakma konusunda tavsiyeler vermeli.
- Tütünün bağımlılık yapıcı doğası vurgulanmalı.
- Kötü ekonomik ve sosyal sonuçlar (örneğin, tütün mamullerini satın almanın yıllık maliyeti) hakkında bilgiler verilmeli.
- Tütün kullanımının başkaları üzerindeki etkisi (örneğin, sigara içme nedeniyle birisinin babasının erken hastalanması veya sevilen birisinin tütün dumanına maruz kalması nedeniyle vefatı).
- Meydana gelebilecek kötü çevresel sonuçlar ve tütün endüstrisi uygulamalarına ilişkin bilgiler verilmeli.
- Sağlık uyarı ve mesajlarının dili otoriter ve bilgilendirici ancak yargılayıcı olmamalıdır.
- Uyarı ve mesajlar, ülke kültürüne uygun basit, açık ve kısa bir dilde sunulmalıdır.
- Sağlık uyarı ve mesajları kanıtlara dayalı, olumlu ve destekleyici olmalıdır.

Araştırmalar, sağlık uyarı ve mesajlarının olumsuz duygusal ilişkileri ortaya çıkarmaları durumunda daha etkili olduğunu ve verilen bilgi kişisel olduğunda sağlık uyarı ve mesajlarının daha inanılır ve kişisel olarak daha ilgili olduğunu göstermektedir. Korku gibi olumsuz duygular oluşturan sağlık uyarı ve mesajları özellikle tütün kullanıcılarının tütün kullanmalarını bırakma yeterliliklerinde motivasyon ve güveni artırmak için tasarlanan bilgilerle birleştiğinde etkili olabilmektedir.

---

² a.g.k s.37.

Sigarayı bırakma ve bu konuda özel yardım kaynaklarına yönelik tütün paketinde yer alan tavsiyelerin sağlanması, örneğin, bir internet sitesi adresi veya ücretsiz “bırakma hattı” telefon numarası tütün kullanıcılarının davranışlarını değiştirmelerine yardımcı olmada önemli olabilmektedir.

Geniş sağlık uyarıları, sigara paketlerinin çekiciliğini azaltacağı gibi, sigaranın daha az kabul edildiği çevrelerin oluşmasına da yardımcı olur.

5. Sigara Paketlerindeki Resimli Sağlık Uyarılarının İşlevleri

Resimli uyarılarda yer alan mesajlar tiryakiye doğrudan ulaşır. Mesaj sürekli olarak tekrarlanır ve tiryaki içmek için bir sigarayı her eline aldığı anda bu uyarıları görür. Tiryaki bu mesajlara daha fazla inanır ve onu halk için yapılan eğitim kampanyalarından daha fazla hatırlar. Resimli uyarılar, hükümetlerin uygulamaya koymasında ve tütün şirketlerinin bunları basım masraflarını ödeme yönünden pahalı değildirlir.³

Tiryakiler ne zaman uyarıları fark eder ve uyarıdaki bilgiler hakkında düşünmeye başlarlar?

- Uyarılar paketin üstünde ve önünde olduğunda,
- Uyarılar, spesifik ve net olduğunda (“Sigara içmek zararlıdır” gibi genel değil),
- Uyarılar hassas bir tepkiyi anımsattığında,
- Uyarıların inandırıcılığı olduğunda,
- Uyarılar düzenli aralıklarla değiştirildiğinde.

6. Bileşik Uyarılar Hakkındaki Yanlış Yargılar ve Gerçekler⁴

Yanlış Yargı: Sağlık uyarı ve mesajları etkisizdir.

Gerçek: HAYIR

Sağlık uyarı ve mesajları birçok ülkede boyut, verdiği mesaj ve resimlere ilişkin zorunlu olan unsurları kapsamaması nedeniyle etkisizleşebilir. Böyle olması sağlık uyarılarını küçük, fark edilmez ve belirsiz veya yanlış bilgiye yol açan uyarılar haline getirir. En etkili sağlık uyarıları, sigara paketinin ön ve arkasında en az % 50 ve üzeri alanı kaplayan, geniş ve net olan uyarılardır. Mesajlar, özellikle düşük okur-yazar kitlesine hitap eden resimleri içermeli ve belirli risklerin büyüklüğünü anlatmalıdır. Araştırmalar, etkili sağlık uyarılarının tütün kullanımına bağlı tehlikeler hakkındaki bilgileri artırdığını ortaya koymuştur.

Yanlış Yargı: Tüketiciler tütün kullanımının tehlikelerini zaten bilmektedir.

Gerçek: HAYIR

İncelemeler, tüketicilerin büyük bir çoğunluğunun sigara içiminden kaynaklı tehlike ve bu tehlikenin büyüklüğü ve ciddiyeti hakkında pek de fazla yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermiştir. Sigara içmenin hem tehlikelerini hem de ciddiyetini kavrama, sigara içenleri bırakma motivasyonunda önemli bir unsurdur. Resimli sağlık uyarıları, bu tehlikelerin ciddiyetini iletmede etkin olabilmektedir. Tiryakiler, bahsedilen tehlikeleri televizyon

³ **Picture Based Cigarette Warnings**, <http://www.smoke-free.ca/warnings/>, (Erişim Tarihi: 19/05/2010).

⁴ **Myths and facts**, <http://rctfi.org/Pictorial%20Health%20Warning%20-%20Myths%20and%20Realities.pdf>, (Erişim Tarihi: 19/05/2010).

haricindeki herhangi bir kaynaktan daha çok sigara paketlerindeki uyarılardan aldıklarını belirtmişlerdir.

Yanlış Yargı: Tek bir sigara alan kişiler, paketteki uyarıları görmeyecektir.

Gerçek: HAYIR

Sağlık uyarıları tütünün bütün paketine uygun olacak şekilde konulur. Eğer resimli uyarı mesajları yeterince geniş ve netse, bunlar ister satış büfesinde olsun ister sigara içenin cebinde veya çantasında olsun, isterse de bir çöpte atılmış olsun her durumda bu uyarıları görecekler. Uyarılar, ister tek bir sigara olarak alınsın isterse paket olarak alınsın kişilere en ucuza ve en etkili ulaşım aracıdır.

7. Dünyada Birleşik Uyarılara Geçen Ülkeler ve Uygulamaya Başlama Yılları

Bir resim binlerce kelimeyi ifade eder. Öyle ki bu husus, paketlerdeki resimli uyarılarla sağlanır. Bugün birçok ülke resimli sağlık uyarılarına geçmiştir. İlk olarak 2000 yılında Kanada, 2002 yılında ise Brezilya bu uygulamaya geçmiştir;⁵

1. Kanada (2001)
2. Brezilya (2002; 2004; 2009)
3. Singapur (2004; 2006)
4. Tayland (2005; 2007; 2010)
5. Venezuela (2005; 2009)
6. Ürdün (2006)
7. Avustralya (2006; Her 12 ayda bir A ve B Setleri dönüşümlü)
8. Uruguay (2006; 2008; 2009a; 2009b; 2010)
9. Panama (2006; 2009)
10. Belçika (2006)
11. Şili (2006; 2007; 2008; 2009)
12. Hong Kong (2007)
13. Yeni Zelanda (2008; Her 12 ayda bir A ve B Setleri dönüşümlü)
14. Romanya (2008)
15. Birleşik Krallık (2008)
16. Mısır (2008)
17. Brunei (2008)
18. Cook Islands (2008)
19. İran (2009)
20. Malezya (2009)
21. Tayvan (2009)
22. Peru (2009)
23. Çibuti (2009)
24. Mauritius (2009)
25. Hindistan (2009)
26. Paraguay (2010; 2011; 2012)2
27. Letonya(2010)
28. Pakistan (2010)
29. İsviçre (2010; Her 24 ayda bir Set 1, 2, 3 dönüşümlü)
30. Kolombiya (2010)

⁵ Rob Cunningham, Cigarette Package Warning Size and Use of Pictures: International Summary, Canadian Cancer Society, January 8, 2010, <http://www.tobaccolabels.ca/labelima/healthwarn>, (Erişim Tarihi: 19/5/2010)

31. **Türkiye (2010)**
32. Meksika (2010)
33. Norveç (2011)
34. Malta (2011)

8. Çeşitli Ülkelerde Birleşik Uyarıların Pakette Kullanılan Oranı

Brezilya ve Venezuela'da birleşik uyarılar sigara paketinin komple bir tarafını kaplamak zorundadır. Avustralya'da paketin ön yüzü % 30, arka yüzünün ise % 90'ını kaplayacak şekildedir. Kanada'da, her bir paket 16 dönüşümlü mesajdan birini taşımak zorundadır. Bu uyarılar ilk defa 2000 yılında ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği ise 25 üye ülkesinin her birine, 42 resimli sağlık uyarılarından seçme fırsatı tanımıştır.⁶

Çeşitli ülkelerde resimli birleşik uyarıların kapladığı alanlar aşağıda yer almaktadır;⁷

Boyut – Paketin Ön ve Arka Oranı

80%	Uruguay (ön ve arka 80%)
65%	Morityus (ön 60%, arka 70%)
65%	Meksika (30%, 100%)
60%	Paraguay (60%, 60%)
60%	Avustralya (30%, 90%)
60%	Yeni Zelanda (30%, 90%)
60%	Cook adaları (30%, 90%)
56%	Belçika (48%, 63%, sınır çizgileri dâhil)
56%	İsviçre (48%, 63%, sınır çizgileri dâhil)
55%	Tayland (55%, 55%)
52%	Finlandiya (45%, 58%, sınır çizgileri dâhil)
52%	İrlanda (45%, 58%, sınır çizgileri dâhil)
50%	Bruni (50%, 50%)
50%	Kanada (50%, 50%)
50%	Şili (50%, 50%)
50%	Çibuti (50%, 50%)
50%	Mısır (50%, 50%)
50%	Hong Kong (50%, 50%)
50%	İran (50%, 50%)
50%	Panama (50%, 50%)
50%	Singapur (50%, 50%)
50%	Arnavutluk (50%, 50%)
50%	Bolivya (50%, 50%)
50%	Kamerun (50%, 50%)
50%	Eritrea (50%, 50%)
50%	Madagaskar (50%, 50%)
50%	Malezya (40%, 60%)
50%	Brazilya (ön veya arkanın 100%)
50%	Venezuela (ön veya arkanın 100%)
48%	AB Direktifini tam olarak uygulayan tek dilli (Birleşik Krallık gibi) AB ülkeleri (ön 43% , arka 53%,

Boyut – Paketin Önü

80%	Uruguay
65%	Türkiye
60%	Morityus
60%	Paraguay
55%	Tayland
50%	Brunei
50%	Kanada
50%	Şili
50%	Çibuti
50%	Mısır
50%	Hong Kong
50%	İran
50%	Madagaskar
50%	Panama
50%	Singapur
50%	Arnavutluk
50%	Bolivya
50%	Kamerun
50%	Eritrea
48%	Belçika
48%	İsviçre
45%	Finlandiya

Not: Paketin önü daha önemlidir, çünkü ön kısım paketin arkasından daha sık görülür.

⁶ <http://www.smoke-free.ca/warnings/WarningsResearch/warninglabels-english-colour.pdf>, (Erişim Tarihi: 19/5/2010)

⁷ Rob Cunningham, a.g.e.

sınır çizgileri dâhil)

48% Norveç (43%, 53%, sınır çizgileri dâhil)

48% İzlanda (43%, 53%, sınır çizgileri dâhil)

Karara bağlanmamış olan:

50% ABD (50%, 50%)

Birleşik uyarıları uygulayan ülkeler arasında yukarıdaki örneklerden de görüleceği üzere % 40'lık uyarı alanının çok üzerinde uygulamalar bulunmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden bir tanesi uyarılar ile tüketicilere verilmek istenen mesajın algılanabilirliğini kolaylaştırmaktır. Türkiye'de paketin önyüzünün % 65'lik orandaki alanın birleşik uyarılara ayrılmasıyla Uruguay'dan sonra (% 80) ikinci sırada yer almasını sağlamıştır.

9. Birleşik Uyarıları En Ağır Şekilde Uygulayan Ülkelerden Örnekler

TAR: mg NICOTINE: mg
HONG KONG

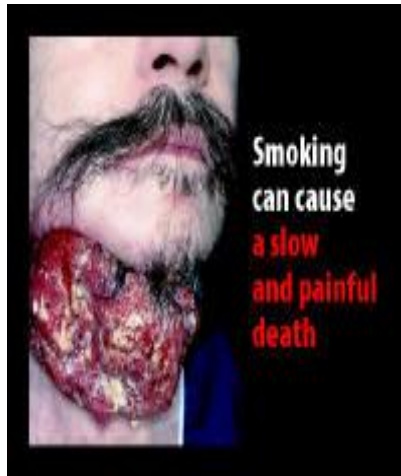
BREZİLYA

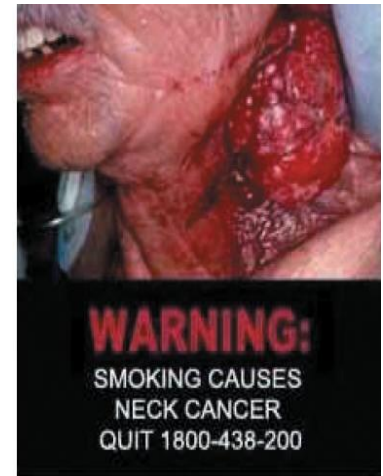
VENEZUELLA

URUGUAY

İNGİLTERE

SİNGAPUR

İRAN

TAYLAND

YENİ ZELANDA

10. Değerlendirme ve Sonuç

Türkiye’de tütün mamullerinin reklâm ve tanıtımı her ne suretle olursa olsun mutlak anlamda yasaklanmıştır. Bahse konu reklâm ve tanıtım yasakları, sektörde faaliyet gösteren firmaların ürettikleri mamullerin ambalajlarını dikkat çekici hale getirmek suretiyle tanıtım yapmaya yönelmektedir.

Tüketimi sonucunda geniş halk kitlelerini etkileyen bir ürün olan tütün mamullerinin üretimi ve ticareti ise yasal olmakla birlikte yapılan düzenlemeler ile bu mamullerin üretimi ve ticareti kontrol altında tutulmaktadır. Tütün mamulleri paketleri birer reklâm unsuru olarak kullanıldığında tüketimi destekleyici bir rol üstlenebilmektedir.

Tüketiciler tarafından günde birkaç kez görülen tütün mamulleri paketlerinin üzerinde yer alan sağlık uyarıları; tüketimin zararlı etkileri konusunda tüketicinin bilgilendirilmesini sağlamakta olup, aynı zamanda tütün mamulleri paketlerinin üreticiler tarafından birer reklâm unsuru olarak kullanılmasını engellemektedir. Bahsedilen hususların etkisi de uyarı mesajlarının boyutları ile doğrudan ilgilidir.

Dünyada yapılan pek çok araştırmada da resim içeren mesajların fark edilebilirliklerinin ve tüketici üzerindeki etkilerinin mesajların kapladığı alanlar ile doğru orantılı olduğu belirlenmiştir.

Ülkemizde 1/5/2010 tarihinden itibaren uygulamaya konulan düzenleme ile getirilen % 65’lik oran dünya ölçeğinde uygulananlara göre ortalamanın üzerinde bir orandır ki bu durum tütün kontrolüne ilişkin etkili politikalardandır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

1. **06/01/2005 - 25692 sayılı Resmî Gazete** “Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine Ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”.
2. **WHO Framework Convention on Tobacco Control: Guidelines for implementation** Articles 5.3, 8, 11 and 13. World Health Organization 2009.

3. **Picture Based Cigarette Warnings**, <http://www.smoke-free.ca/warnings/>, (Erişim Tarihi: 19/05/2010).
4. **Myths and facts**, <http://rctfi.org/Pictorial%20Health%20Warning%20-%20Myths%20and%20Realities.pdf>, (Erişim Tarihi: 19/05/2010).
5. **Rob Cunningham**, Cigarette Package Warning Size and Use of Pictures: International Summary, Canadian Cancer Society, January 8, 2010, <http://www.tobaccolabels.ca/labelima/healthwarn>, (Erişim Tarihi: 19/5/2010).
6. **<http://www.smoke-free.ca/warnings/WarningsResearch/warninglabels-english-colour.pdf>**, (Erişim Tarihi: 19/5/2010).